Työ- ja elinkeinoministeriö Neuvostoraportti EU/14/2025-TEM-29

Kerkelä Julia 24.7.2025

Raportti EU:n epävirallinen kilpailukykyministereiden kokous (sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka) 17.-18.7.2025 Kööpenhaminassa

Kokous

Epävirallinen kilpailukykyministereiden kokous sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka -kokoonpanossa Kööpenhaminassa 17.-18.7.2025

Tanskan EU-puheenjohtajuuskauden epävirallinen kilpailukykyministereiden (sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka) kokous järjestettiin Kööpenhaminassa 17.-18.7.2025. Jäsenmaiden lisäksi kokoukseen osallistui Islanti, Norja ja Sveitsi.

Kokouksessa käytiin kaksi politiikkakeskustelua työpajakeskustelumuodoissa. Ensimmäinen keskustelu käytiin kvanttiteknologian potentiaalin hyödyntämisestä kilpailukyvyn ja turvallisuuden näkökulmista. Toisessa keskustelussa käsiteltiin bioteknologiaa geopoliittisessa kontekstissa, tarkoituksena terävöittää Euroopan roolia bioteknologian läpimurrossa ja käyttöönotossa. Suomen työpajakeskusteluryhmässä olivat Saksa, Viro, Portugal, Malta, Slovakia sekä komission edustaja (DG GROW). Lisäksi käytiin ministereiden suljettu lounaskeskustelu kilpailukyvyn vahvistamisesta puhtaan energiateollisuuden alalla.

Suomea kokouksessa edusti elinkeinoministeri Sakari Puisto. Epävirallisessa kilpailukykyministereiden kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Tanskan elinkeinoministeri Morten Bødskov avasi kokouksen kertaamalla Tanskan EU-puheenjohtajakauden tavoitteet: turvallinen Eurooppa sekä kilpailukykyinen ja vihreä Eurooppa. Tanskan EU-puheenjohtajuuskautta varjostaa haastava geopoliittinen tilanne, joka heijastuu sekä Euroopan kilpailukykyyn että turvallisuustilanteeseen. Bødskov korosti EU:n yhtenäisyyttä haasteiden edessä, ja tarvetta seisoa omilla jaloilla globaalin epävarmuuden jatkuessa ja siihen varautuessa.

Tanskan tavoitteena on edistää aloitteita, jotka purkavat Euroopan kilpailukykyä rajoittavia tekijöitä. Avainasemassa on sääntelyn yksinkertaistaminen, joka mahdollistaisi tuotteiden ja palveluiden nopeamman markkinoillepääsyn ja kannustaisi yrityksiä säilyttämään tuotanto Euroopassa. Investointeja tulee lisätä, ja huomiota kiinnittää erityisesti yksityisten investointien houkuttelemiseen ja vihreää siirtymää edistävien hankkeiden investointeihin. Budjettivoimaa tulee käyttää strategisten projektien käynnistämiseen, ja EU:n toimien perustua vaikutustenarviointeihin. Puheenvuoroissa viitattiin useasti Draghin raporttiin, ja sen sanomaan EU:n tarpeesta kiihdyttää läpimurtoteknologioiden innovointia ja löytää uusia kasvun moottoreita.

Euroopan komission varapuheenjohtaja Stéphane Séjourné totesi, että EU elää saranakohdassa, jonka vuoksi EU:n investoinneilla on oltava vipuvaikutusta. Viestit olivat samansuuntaisia Tanskan kanssa: panostuksia tulee tehdä sääntelyn yksinkertaistamiseen, sekä investointeja kohdistettava tulevaisuuden teknologioihin ja strategisesti merkittäville sektoreille. Komission esityksessä EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi budjetti kilpailukyvylle kolminkertaistetaan. Seuraavat kuusi kuukautta

ovat ratkaisevia EU:n kilpailukyvyn tulevaisuuden kannalta EU:n kilpailukykyrahaston koon ollessa neuvoteltavana.

Euroopan investointipankin (EIP) pääjohtaja Nadia Calviño totesi, että suuret globaalit muutokset vaativat Euroopalta rohkeutta ottaa uudenlaista roolia. Lähtökohdat EU:ssa ovat vahvat: osaamis- ja koulutustaso on korkea, sekä startup-yrityksiä on määrällisesti paljon. Tärkeää on poistaa esteitä, jotka rajoittavat yritysten kasvupotentiaalia EU:n alueella. EIP työskentelee komission kanssa yhteistyössä eri rahoitusvälineiden yhteen tuomiseksi. Calviño painotti, että EU:n tulee rakentaa toimivien menetelmien, kuten investointitakuiden, varaan. Innovaatioiden ja investointien kasvupotentiaalin turvaamiseksi jäsenmaiden on panostettava yhteistyöhön.

Kvanttiteknologian potentiaalin hyödyntäminen osana Euroopan kilpailukykyä ja turvallisuutta

Kvanttiteknologian merkitys EU:lle korostui erityisesti kaksikäyttötuotteiden kehittämisen sekä turvallisuusaspektin kautta. Jäsenmaat kannattivat laajaa lähestymistapaa kvanttiteknologian tukemisessa: sektoriin on panostettava kokonaisuutena, vaikka samalla tunnistettaisiin lisätarpeet ja suurempi potentiaali tietyillä kvanttiteknologia-aloilla, kuten puolustussektorilla. Puheenvuoroissa korostui tiedeinstituutioiden, yritysten ja päättäjien välisen kuilun kaventaminen. Poliittisilla päättäjillä tulee olla tarvittavat tiedot, jotta ymmärretään kvanttiteknologian merkitys Euroopan kilpailukyvylle.

Jäsenmaat kannattivat yritystukien myöntämistä toimijoille, jotka ottavat kvanttiteknologiaa käyttöön. Puheenvuoroissa kuitenkin korostui, että yritysten tulee hahmottaa teknologian tuoma taloudellinen ja tuotannollinen etu, eikä investoida kvanttiteknologiaan pelkästään saatavilla olevien tukien vuoksi. Investointeja on saatava liikkeelle yhdistämällä yksityistä ja EU-tason rahoitusta, ja suurissa investoinneissa jäsenmaiden välinen yhteistyö parantaa teknologian saavutettavuutta.

Komission edustajan (DG GROW) puheenvuorossa painottui osaamisen merkitys, sekä rahoituksen osalta keskustelu riskinotosta ja riskinjaosta. Yrityksiä voidaan tukea esimerkiksi VC-rahoituksen keinoin. Tuki tulee kohdistaa tuotannon alkuvaiheeseen, jotta voidaan mahdollistaa markkinoillepääsy ja oikeiden ostajien löytäminen oikea-aikaisesti. Oleellista on lead markets -ajattelu sekä tuotannon säilyttäminen Euroopassa.

Suomi painotti, ettei alan kehitystä tule hidastaa liiallisella ennakkosääntelyllä. Tätä korostivat myös muut jäsenmaat nostaen esiin, että alan kasvupotentiaalin valjastamiseksi tulee investointeja houkutella Eurooppaan. Sääntelyn yksinkertaistamisen ohella tulee myös tarkastella eurooppalaisten yliopistojen potentiaalia; sekä laajentaa dialogia julkisen sektorin, yliopistokentän ja yrityskentän välillä koko Euroopan laajuisesti.

Komission edustaja totesi puolustussektorin olevan kaikkein kriittisin alue kvanttiteknologian potentiaalin kannalta. Jäsenmaat painottivat erityisesti kaksikäyttötuotteisiin panostamista markkinoiden tarpeiden ollessa nopeasti muuttuvia, mutta myös markkinoiden laajentamiseksi. Kaksikäyttötuotteiden kehittämisessä jäsenmaiden tulee tehdä yhteistyötä, ja kartoittaa yhteisiä tarpeita fragmentaation välttämiseksi ja resurssien säästämiseksi. Kvanttiteknologian käyttöön liittyy myös EU:n edun vastaisia turvallisuusriskejä, kuten kvanttilaskennan käyttäminen julkisen avaimen menetelmiin perustuvien salausratkaisujen murtamiseen. Myös puolustushaavoittuvuuksien ehkäisemiseksi tulee Euroopan panostaa kvanttiteknologian hyödyntämiseen puolustussektorilla. Esiin nousi myös huomio siitä, että strategisten toimenpiteiden tulee pohjata myös kansainvälisiin tavoitteisiin, puolustussektorilla erityisesti Naton tavoitteisiin. Myös tekoälyn potentiaali yhdessä kvanttiteknologian kanssa nähtiin merkittävänä puolustussektorin kannalta.

Tulevan työn kannalta tärkeimpinä jatkoaskeleina nähtiin 1) mystiikan poistaminen kvanttiteknologian ympäriltä, 2) eri tahojen yhteistyön tehostaminen, 3) tietämyksen ja osaamisen kasvattaminen kvanttiteknologiasta, 4) kaupallistamisen edistäminen sekä 5) puolustuksen osalta konsensuksen kasvattaminen kvanttiteknologian potentiaalista ja riskeistä.

Euroopan rooli bioteknologian läpimurrossa ja käyttöönotossa

Bioteknologiset innovaatiot ovat keskeinen tekijä EU:n kilpailukyvyn, turvallisuuden ja kriisinkestävyyden kannalta niiden tarjotessa vastauksia haasteisiin niin terveydenhuollon, ruoantuotannon kuin kestävän kehityksen edistämisen aloilla. Myös Draghin raportissa kuvataan tarvetta kiihdyttää teknologioiden innovointia ja kasvun edistämistä Kiinan ja Yhdysvaltojen hallitessa asemaa bioteknologian investoinneissa ja innovaatioissa. EU:n haasteena bioteknologian käyttöönotossa ovat vaikeammin saavutettavat rahoitusmahdollisuudet sekä pirstalainen sääntely-ympäristö.

Bioteknologiakeskustelussa haasteet muodostuvat turvallisuusriskien arvioinnin (kansanterveys, ympäristövaikutukset ja kuluttajansuoja) ja kilpailukykyisen liiketoimintaympäristön mahdollistamisen välillä. Globaali kilpailu bioteknologian alalla peräänkuuluttaa nopean yhteisymmärryksen muodostamista EU:n roolista, jotta voimme yhteisesti vaikuttaa teknologiseen kehitykseen EU:n perusarvot turvaten.

Time to market muodostuu keskeiseksi tekijäksi investointipäätöksiä tehdessä, ja yrityskentän viesti on, että EU:ssa tuotteiden hyväksyntäprosessi kestää liian kauan pirstaleisen sääntely-ympäristön vuoksi. Yritykset peräänkuuluttavat innovaatioystävällistä sääntely-ympäristöä, joka helpottaa investointien houkuttelemista ja laajamittaisen tuotannon mahdollistamista. Keskustelussa korostettiin tarvittavia EU-päätöksiä aiheesta, jotta EU ei jää strategisesti riippuvaisi kolmansista maissa muiden alueiden edetessä teknologiakehityksessä nopeammin.

Jäsenmaat jakoivat näkemyksen siitä, että EU:n tulisi ensisijaisesti panostaa kilpailukykyisen liiketoimintaympäristön mahdollistamiseen. Kuitenkin erityisesti lääketeollisuuden kannalta mainittiin, että turvallisuusstandardien ja riskiarvioinnin laatimisessa tulee olla tarkka, ja määrittää ennalta vastuiden osalta niin yksityisen kuin julkisen sektorin vastuut. Sääntelyn tulee olla harmonisoitua EU-tasolla, sekä perustua eurooppalaisiin sääntelyjärjestelmiin sääntelyn hiekkalaatikkoja hyödyntäen. Investointien osalta isoin tarve bioteknologisille ratkaisuille on erityisesti vihreän siirtymän, ruoantuotannon ja teollisuuden aloilla.

Lopuksi

Tanskan elinkeinoministeri Morten Bødskov ja Euroopan komission varapuheenjohtaja Stéphane Séjourné sitoivat keskustelut yhteen toteamalla, että kilpailukyvyn vahvistaminen vaatii niin yksityisen sektorin aloitteita, kuin välineitä sääntelyn yksinkertaistamiseen. Eurooppalaisesta talousmallista tulee tehdä luovempi ja sopeutuvampi muutoksiin. Séjourné korosti sosiaalisen koheesion strategian luomista vastataksemme tekoälyn aiheuttamiin muutoksiin työmarkkinoilla erityisesti palvelu- ja teollisuussektorin aloilla. Uudelleenteollistamisen suunnitelman tavoitteita asettaessa tulee sekä kuunnella yrittäjiä, että peilata tulevia tavoitteita teollisuussektorin tarpeita ja tulevaisuusnäkemyksiä reflektoiden.

Suomen edustajat

Sakari Puisto, elinkeinoministeri
Maija Palmu, johtava asiantuntija, TEM
Julia Kerkelä, erityisasiantuntija, TEM